

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitised at Gothenburg University Library.
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text.
This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

DAGNY

TIDNING FÖR
SVENSKA
KVINNORÖRELSEN

UTGIFVEN GENOM FREDRIKA-BREMER-FÖRBUNDET AF FÖRENINGEN DAGNY

N:r 49.

Stockholm den 7 December 1911.

4:e årg.

Prenumerationspris: 1/2 år . . kr. 4: 50 1/3 år . . kr. 2: 50 1/6 " " " 3: 50 1/4 " " " 1: 25 Lösnummer 10 öre. Prenumeration sker såväl i landsorten som i Stockholm i närmaste postanstalt eller bokhandel.	Redaktion: Mästersamuelsgatan 51, en tr. Telefoner: Allm. 63 53. Riks- 122 85. — Utgifningstid hvarje torsdag.	Redaktör o. ansvarig utgivare: ELLEN KLEMAN. Mottagningstid: kl. 11—12. — Sthlm 1911, F. Englund's Boktr.	Expedition och Annonskontor: Mästersamuelsgatan 51, en tr. — Post- och telegrafadress: DAGNY, Stockholm.	Annonspris: 15 öre per mm. Enkel spaltbredd 50 mm. Marginalannons under texten 18 mm:s höjd per gång 10: — Rabatt: 5 ggr 5 %, 10 ggr 10 %, 20 ggr 20 %, 50 ggr 25 %. Annons bör vara inlämnad senast måndag f. m.
---	---	---	---	---

Anna Rönström.

Ett fyrtioårsjubileum.

Vid Högre Elementarskolan i Lund för flickor var det högtid den 4 november detta år. Då firade nämligen skolan sin fyrtioåriga tillvaro med en fest, till hvilken forna och nuvarande lärarinnor och elever inbjudits af skolans föreståndarinna, fröken Anna Rönström. Den stämmingsrika festens intressantaste moment var det tal, i hvilket fröken Rönström, med utgångspunkt från 1820-talets och 1850-talets skoltyper, öfvergick till att i korta drag skildra sin egen skolas utvecklingslinjer och verksamhet under de gångna fyra decennierna.

Det är en skolgärning af mer än vanligt betydelsefull art, som denna minnesfest gällde. Att en läroanstalt under en tidrymd af fyrtio år står under samma ledning är i och för sig märkligt. Men då ledaren af läroverket tillika är dess grundare och på ett enastående sätt uppgiften vuxen, då blir det åt en kulturbragd man ger sitt erkännande vid ett sådant tillfälle. I detta fall har den därtill varit buren af kallelsens invigning och den helgjutna personlighetens makt.

Anna Rönström har någon gång vid en af sina många skolfester berättat om hur hon redan som liten flicka såg lufsoppgiften klar framför sig. Åt allt som växer och behöfver vård och fostran har hon lifvet igenom gifvit sin kärlek, först åt plantorna i hemmets trädgård, sedan åt människoplantorna — de små — de halfvuxna och slutligen de unga, som medvetet utbilda sig för en

bestämd lifsuppgift. Därmed är också antydt det vidtfamnande i Anna Rönströms pedagogiska läggning. Småskolan, som hon med särskild värme omfattar, den egentliga elementarskolan, fortsättningsklassen med dess studiekurs och seminariets elever, alla kunna de räkna henne som sin och njuta förmånen af hennes klara och lefvande undervisning och hennes uppfostrande inflytande.

I detta sammanhang må det påminnas om att fröken Rönström är en af grundarna af Privata högre lärarinneseminariet i Lund, stiftadt 1905. Hennes skola är öfningsskola för seminariet, och själf meddelar hon åt de blifvande lärarinnorna dels matematikundervisning, dels metodiska anvisningar, dels kritik vid proflektioner. Det är tydligt att hon äfven på detta sätt, direkt och indirekt, öfvar ett vidtgående inflytande på den svenska kvinnobildningen.

Anna Rönströms namn är ett af de främsta inom vår skolvärld. Den svenska flickskolan, åt hvilken hon ägnat sin rika begåfning och sin enastående arbetskraft, räknar henne med stolthet bland de sina. Dess mången gång missförstådda idé har i henne en af sina ädlaste, mest entusiastiska förkämpar. Den bild, som vid minnesfestens hyllningstal användes om henne, är sann. Likt ett vårdträd står hon där, famnande och värnande det kulturområde, åt hvilket hon vigt sin gärning.

Med vördnad och kärlek omfattas Anna Rönström af de många som i hennes skola funnit ej blott en läroanstalt, där de förvärfvat grundliga kunskaper, utan också ett hem, som gifvit dem den karaktärens fostran, den utveckling till omdöme och själfständigt arbete, som rustar säkrare för lifskampen än blotta kunskapsinhämtandet.

För dem, hvilka som unga lärarinnor under Anna Rönströms ledning börjat sin verksamhet och hos henne funnit ett trofast stöd, en aldrig svikande tillit och vänskap, står hon förvisso som ledstjärnan, äfven om vägarna gått skilda under senare dagars arbete och kamp.

Lifsmod — framtidstro — evighetssinne, det är grunddragen i hennes personlighet och väl också hemligheten till att hon ännu står ungdomligt stark och obruten i sin gärning. Det förklarar också den lugna trygghet, den harmoni, som präglar hennes väsen och som verkar så välgörande mot bakgrunden af vår tids oroliga jäktande.

Det är naturligt, att en pedagog med Anna Rönströms mångsidiga begåfning och rika erfarenhet tagits i anspråk på flere områden än det egentliga arbetsfältet inom skolan.

Den som under de sista decennierna deltagit i de stora nordiska skolmötena och de af flickskolorna anordnade mötena vet, att Anna R. vid dem gjort en betydelsefull insats, att hennes klara utredning legat till grund för mångt beslut och att hennes inflytande gjort sig gällande i afgörandets stunder.

Sedan tjugu år tillbaka är Anna R. medlem af skolrådet, numera folkskolestyrelsen, i Lund. Därigenom har hon öfvat inflytande äfven på folkskolans utveckling och arbete.

Ingen af de kvinnor i vårt land, som hedrats med denna kommunala förtroendepost, torde med större intresse, hängifvenhet och energi än hon ha ägnat sig åt sin uppgift som skolrådsledamot. Och kvinnornas medlemskap i skolrådet har sannerligen icke varit någon sinnekur i dessa sista tider, då ständigt nya förslag och nya utvidgningsplaner varit å bane. Bland öfriga uppdrag, för hvilka Anna Rönström tagits i anspråk, må nämnas ordförandeskapet i Södra Sveriges flickskoleförening från dess grundande 1900 (initiativet till föreningens bildande hade utgått från fröken Rönström) samt medlemskap i Flick- och samskoleföreningens styrelse, sedan 1902. Under innevarande år har fröken Rönström blifvit vald till ordförande för Lunds pedagogiska sällskap, inom hvilket mötas representanter för undervisningens olika stadier, från småskolan till universitetet.

Ehuru fröken Rönström visserligen, som hon själf säger, är "lyckligt oberoende" af erkännande, har dock ett sådant kommit henne till del i form af en utmärkelse för hvilken hon, såsom matematiker till lif och själ, ej gärna kan vara okänslig. Det är kallelsen till medlem af "Internationella kommissionen för matematiska undervisningen", stiftad i Rom 1908. Som medlem af denna kommission har fröken Rönström utarbetat en redogörelse för matematikundervisningen i de högre flickskolorna i Sverige.

Anna Rönström har själf framhållit några riktlinjer för sin skolgärning i den återblick på den gångna arbetstiden, som hon i sin senaste årsredogörelse tillägnat hemmen.

Sitt skolprogram uttrycker hon i korthet så: "En uppfostrande undervisning". Och detta sitt motto har hon troget följt. Genom att redan från början på skolschemat ge större utrymme än vanligt åt de reala ämnena, framför allt åt matematik och naturkunnighet, har hon, långt innan den nya läroverksreformen ännu sett dagen, gifvit undervisningen vid sin skola ett på det praktiska lifvet riktadt syfte. I samma afsikt infördes redan tidigt (år 1892) undervisning i huslig ekonomi äfvensom i träslöjd. Här må hennes egna ord om geometriundervisningen anföras: "Att göra geometrien valfri, såsom i många flickskolor ännu sker, är att beröfva skolan dess naturliga logik". Sitt intresse för geometrien som läroämne har fröken R. visat genom utgifvande af en i ett par upplagor utkommen lärobok grundad på professor P. La Cours historiska matematik. Teckning och handarbete fingo från början en hedrad plats på detta skolprogram, "icke blott för den praktiska nyttans skull, utan också för utvecklingen af företagsamheten, ordningssinnet och skönhetssinnet".

Omedelbart därefter heter det, med hänsyn till läroplanen i dess helhet: "Riktlinjerna för skolans verksamhet ha förblifvit desamma, om ock kurser och metoder ha ändrats och skiftat. Metoden kan aldrig fastslås, den är dräkten, som skall rätta sig efter det lefvande och växande innehållet. — Skolämnenas antal och kombinerings kan växla. — Ett bör alltid bestå — deras förbindelse med det verkliga lifvet; det är det, som gör undervisningen i rätt mening praktisk."

Juvel-, Guld- & Emalj arbeten.
DAVID ANDERSEN & Comp.
 Hofjuvelerare,
 4 Fredsgatan 4,

Allm. Tel.
51 65.

BIKUPAN
 Klarabergsgatan 21, Stockholm.

Riks-Tel.
60 79.

Alla slag af svenska fruntimmershandarbeten. Linneutstyrselar på beställning. Märkning utföres. Order till landsorten expedieras skyndsamt.

Detta sammanhang med det lefvande lifvet har varit norm för den "uppfostrande undervisning", som meddelats vid Högre Elementarskolan i Lund för flickor. Betecknande härför är rubriken "Från skolans lif", som jag ej sett i någon annan redogörelse. Under denna rubrik upptages en kort årsberättelse om skolföreningen Iduns verksamhet för skolans ungdoms- och referensbibliotek. Där talas också om skolresor, en form för "skollif", som ända sedan 1888 varit använd där vid skolan. Under den rubriken brukar också förekomma redogörelse för s. k. lärarinnebyten de år, då sådana ägt rum. Idén till utbyte af lärarinnor mellan danska och svenska skolor under någon tid af läsåret har från början utgått från fröken Rönström. Tanken uppstod vid ett privat nordiskt möte på Askovs folkhögskola i Jylland, till firande af Kalmarunionens 500-årsminne år 1897. Det första lärarinnebytet ägde rum sommaren 1898 mellan Högre Elementarskolan i Lund för flickor och fröken Langs skola i Silkeborg, Jylland. Fröken Lang var nämligen tillika med fröken Rönström initiativtagare i denna nya form af skandinavism, som visat sig lifskraftig nog att uthärda krisen vid unionsbristningen. Det behöfver ej här påpekas hvilken vinst en skola kan ha af att genom en dansk eller svensk modersmåls-, historie- eller geografilärarinna få skildringar ur det andra landets litteratur, historia och geografi på dess eget språk. De, som varit med om sådana kurser, kunna vittna om den rikedom på nya, friska intryck, som de ge.

Anna Rönström betygade vid återblicken på sin barnoms- och ungdomstid, att hon fått växa upp och utvecklas i ett idealiskt lugn, och hon menade, att denna lugna, af intet jäkt förryckta växandets tid gifvit henne en ovärderlig fond af kraft för kommande arbete. Är ej detta något att stanna inför och tänka på just i dessa dagar?

Det är ej lätt att på några få korta spalter ge grundragen af en gärning af sådan rikedom och innebörd som Anna Rönströms under de gångna fyrtio åren, allra helst då den tid man har till sitt förfogande är ytterst knapp. Kanske framgår dock trots alla ojämnheter i framställningen något af den värme jag erfarit inför mitt ämne, af den glädje man måste känna öfver att en så stor och rik och god personlighet ännu står gifvande med fulla händer midt ibland oss.

Anna Lagerlöf.

En ny prenumerant
skaffad af *hvar och en* af
tidningens nuvarande prenumeranter
fördubblar med ens upplagan.

Reumatisk värk.

Kvinnliga öfverlärare.

Frågan om antagande af kvinnliga öfverlärare har som bekant varit under Folkskoleöfverstyrelsens ompröfning under mer än ett år. Öfverstyrelsen har nu till stadsfullmäktige inlämnat ett förslag om sådan ändring af lönerglementet för öfverlärare vid Stockholms folkskolor att äfven kvinna må kunna antagas till öfverlärare. Som lön föreslår öfverstyrelsen att samma arvo- och ålderstillägg, som tillkomma den manliga öfverläraren, skola läggas till den ordinarie lärarinne-lönen. Hennes slutlön skulle således bli 4,900, d. v. s. 1,100 kronor mindre än den manliga öfverlärarens, hvilket utgör den nuvarande skillnaden i lön mellan ordinarie lärare och lärarinna.

De båda nämnder i öfverstyrelsen, som hade att förbereda frågan, hafva tillstyrkt den och vid ärendets afgörande behandling fattades beslutet nästan enhälligt — endast 3 af öfverstyrelsens 27 medlemmar reserverade sig. På grund af denna gynnsamma förberedande behandling finnes ju godt hopp om att stadsfullmäktige skola bifalla öfverstyrelsens förslag. Det vore glädjande icke blott ur kvinnosakssynpunkt, därför att en ny chefspost öppnades för den kvinnliga verksamheten, utan ur moralisk synpunkt för kvinnorna själva. Den bärande tanken i all kvinnosakssträfvan måste ju vara tron, att kvinnans deltagande i det offentliga lifvet är till samhällets fromma, och nän fulla öfvertygelse är, att det skall lända till skolans bästa, att kvinnor beredas tillfälle att deltaga i organisationsarbetet. Men i ännu högre grad anser jag det vara till fromma för kvinnornas egen utveckling. Det är ju en känd sak, hur mäktigt sporrande befordringsmöjligheter verka på den underordnade, likaså kan den helt säkert ej ringa utveckling, som följer med ansvaret af maktutöfning, anses som ett axiom, och sist men icke minst är den utveckling, som ligger i att kvinnor kunna underordna sig kvinnliga chefer, af utomordentlig betydelse. Sådana finnas ju förut både på skolans och andra områden, men hvarje nytt tillfälle, då kvinnor få lära sig subordnera under andra kvinnor, måste hälsas med glädje. Icke den okritiska, osjälfständiga subordination förmågan utan den frivilliga, medvetna underkastelsen under annans vilja, en underkastelse beroende på ett själfkritiskt bedömande af egna förtjänster i jämförelse med andras. En kvinna, som nått sådan grad af utveckling, förstår nödvändigheten af att känna sig solidarisk med andra kvinnor; hon fattar partidisciplinens betydelse, hon stödjer andra kvinnor i deras sträfvan, hon gläder sig åt alla framgångar, som kvinnor vinna, vare sig det gäller den ena eller den andra kategorien af arbetande kvinnor. När det stora flertalet kvinnor nått dithän, då kommer kvinnosaken att gå framåt med stormsteg. Nu få kvinnosakens förkämpar ofta med bitterhet tillstå, att det svåraste arbetet ej är att öfvervinna männens mostånd utan — kvinnornas. Men hoppet om ljusning häri finnes och kommer nog att förverkligas i en ej alltför aflägsen framtid.

Anna Ljungberg.

I samma mån som den ene och andre lärt känna Dr P. Håkansson's Salubrin smärtstillande och fördelande verkningar vid fall af **yttre skador**, har Salubrin vunnit allt större användning mot **reumatisk värk**.

OBS! För det ifrågavarande ändamålet användas värmande omslag med gummitaft på sätt som i bruksanvisningen säges, om Salubrinet skall kunna göra åsyftad verkan. Salubrin tillhandahålles i Parfym-, Speceri- och Färgaffärer. Partilager hos **GEIJER & Co, Stockholm.**

Dagny 1912.

Det är veckotidningen Dagnys femte årgång, som vi härmed anbefalla våra läsare. Tidningen kommer att som hitintills utgå med 52 nummer under året. En obetydlig ändring i spaltanordningen vidtages

Till syfte och innehåll förblir den oförändrad, för kvinnorna viktiga reformfrågor såsom det främsta på dess program.

En i möjligaste mätto rikhaltig afdelning för ämnen af allmänt intresse afser att kunna göra tidningen omfattad af bredare lager, utanför de af kvinnorörelsen och dess frågor direkt intresserade.

Litteraturafdelningen kommer allt framgent att intaga sin gifna plats, hvarvid särskildt våra författarinnors alster uppmärksammas.

Genom korrespondensartiklar från utlandet söka vi följa kvinnorörelsen därute i dess skiftande faser.

Reseskildringar och kulturskildringar komma att allt emellanåt inflyta.

Som förut är det oss angeläget att lämna omfattande biografier öfver bemärkta kvinnor.

I öfrigt kommer tidningen att så vidt möjligt är följa de större aktuella frågorna samt upptaga hvad som kan vara af intresse för läsekretsen.

Till undvikande af afbrott i postbefordringen våga vi vördsammast uppmana våra prenumeranter att fortast möjligt verkställa prenumeration för året. Pris, postarvode inberäknadt, blir som förut kr. 4: 50 pr år; 2: 50 pr halfår; 1: 25 pr kvartal. Lösnummer 10 öre.

Prenumeration sker å närmaste postanstalt eller bokhandel.

REDAKTIONEN.

Kvinnorösträttsfrågan i tyska riksdagen.

Enligt meddelande i en daglig Stockholmstidning har tyska riksdagen den 2 december behandlat en motion af Hormann, medlem af det framstegsvänliga folkpartiet, om införande af rösträtt för kvinnor. Flera talare lära uttalat sitt ogillande af att kvinnorna sakna rösträtt. Förslaget föll, men endast med ringa majoritet.

Det torde väl vara ett märkligt tidens tecken att motståndarna till kvinnorösträtten med knapp majoritet vinna seger i den tyska riksdagen.

Till Förlikningsbillens historia.

Sex gånger ha de kvinnliga rösträttsföreningarna begärt företräde hos premiärministern Mr Asquith för att inför honom framhålla sina kraf och alltid blifvit afvisade, men fredagen den 17 november mottog han ombud från nio olika F. K. P. R. "Det kallades deputation men var i själfva verket ett rösträttsmöte, enastående i sitt slag." Mrs Despard skrifer i sina "intryck från deputationen", att "de gingo som i en dröm öfver Parliament Square", där de väntat under oräkneliga timmar i ur och skur blott för att få öfverräcka en petition till någon af ministrarna, och fortsätter, att Mr Asquith och Mr Lloyd George, som mottog deputationen, i början sågo mycket besvärade ut (Mrs Sproson tillägger, att de påminte henne om hennes gossar, då dessa skulle taga medicin) men att det tydligen märktes hur Mr Asquith efter hand blef mycket intressad. Men man måste komma ihåg, att detta var det första rösträttsmöte Mr Asquith varit med om! 14 talarinnor voro anmälda, och Mrs Despard anser det nästan vara ett underverk, att icke en missljudande ton förekom bland dessa talarinnor af så olika politiska åskådningar. De begärde alla erkännande af kvinnans medborgarrätt, på det att många af de sorgliga och skamliga förhållandena i vårt moderna samhällslif måtte kunna aflägnas genom henne. De argument, som enligt Mrs Despard dock gjorde mest intryck, voro Miss Gore Booths, som helt lugnt sade, att om regeringen vågade framlägga en bill om allmän rösträtt endast för män, skulle både män och kvinnor i Lancshires stora industristäder bestämdt vara emot honom, och Miss Garlands ombud för de liberala kvinnornas framstegsparti, "som erinrade Mr Asquith om de tjänster kvinnorna gjort hans parti, men "att det skulle vara dem omöjligt att stå kvar i partiet om de uteslötos från en Valreformbill". De fordrade rösträtt på samma villkor för kvinnor som för män, och samma begäran uttalades med blott få undantag af representanterna för alla dessa föreningar. Mr Asquith svarade ju hufvudsakligen, att han själf fortfarande var emot K. P. R. och att emedan kabinettets uppfattning af K. P. R. var skiljaktig — ehuru han måste medge, att majoriteten bestod af suffragister — ansåg han sig icke kunna inbegripa denna i sin tillämnade Valreformbill, "men att regeringen var neutral" och icke skulle lägga något som helst hinder i vägen, hvarken för en utvidgad Förlikningsbills genomförande eller för ett tillägg till Valreformbillen. Mr Lloyd George anslöt sig till Mr Asquiths ord, ehuru han sedan i Bath den 24 november med patos uttalat, att han ämnar väcka motion om och sätta in hela sin kraft på att få igenom ett tillägg till Valreformbillen för att bereda P. R. åt alla "women householders", således de kvinnor, som fingo rösträtt genom Förlikningsbillen, och därtill åt alla manliga väljares hustrur.

Allm. Pensionsförsäkringsbolaget, Stockholm,

meddelar till särdeles billiga premier:

Lif-, Blandade Lif- & Kapital- samt Barnförsäkringar.

Liberala invaliditetsbestämmelser.

Bolaget ansvarade den 31 dec. 1910 för en lifförsäkringssumma af 37,272,155 kronor.

Freja-Magasinet.

Specialaffär för Damartiklar.

18 Humlegårdsgatan 18

29 Drottninggatan 29

Efter dessa svar förklarade sig åtskilliga af förenin- garna nöjda med de politiska utsikterna. Till och med W. F. S., den andra af de stridande suffragettföreningarna, har ännu ej brutit stilleståndet, hvaremot W. S. P. U. genast förklarade sig missnöjda.

Redan innan Mr Lloyd Georges tal i Bath, hvaraf W. S. P. U:s version ännu ej kommit mig tillhanda, hade han såväl i "Daily News" som i "Manchester Guardian", tillkännagifvit sina sedermera uttalade afsikter. Men W. S. P. U. vägrar att tro på möjligheten af att ens Mr Lloyd George skall kunna få ett tillägg till en regeringsbill igenom i underhuset. "K. P. R. kan i England endast genomföras, om en solidarisk regering säger sig vilja stå eller falla med sin bill eller om suffragister af alla färger ena sig om en privatmotion = Förlikningsbillen. Mr Lloyd Georges förslag är hvarken det ena eller det andra och skall därför falla."

W. S. P. U. ansåg därför att kvinnorna från regeringens sida utsatts för bedrägeri och chikan (*Trickery and chicanery*) och att enda effektiva svaret var omedelbar aktion. Och tisdagen den 21 november förde Mrs Pethick Lawrence W. S. P. U:s skaror ut till demonstration. Afsikten var att söka nå parlamentsbyggnaden och för parlamentsmedlemmarna framlägga W. S. P. U:s resolution, hvori det uttalades "först att regeringen genom att framlägga en bill upptagande endast allmän rösträtt för män på det allvarligaste och oförlätligaste skymfar kvinnorna, och till sist beslut att förmå regeringen att i sitt förslag föreslå allmän rösträtt såväl för kvinnor som för män och att såväl inför regering som väljare ge eftertryck åt beslutet genom kraftig och beslutsam 'militant' taktik". Afsikten att komma fram till parlamentsbyggnaden uppnåddes icke på grund af utkommenderad polisstyrka, och man kan näpeliggen undra på att det sättes hårdt mot hårdt, då en handfull kvinnor så djärfvt vågar trotsa regeringens och polisens makt. Dock förekommo inga af den "Svarta fredagens" brutala uppträden. Polisen hade tydligen fått order att häkta och häktade 220 kvinnor och 3 män, den ena af dessa medlem af en manlig F. K. P. R. och häktad tillika med sin hustru och tre systrar och en af de andra ryssen dr Soskice, som också suttit fängslad i sitt eget land, emedan han begärt för mycket frihet. Parlamentets arbetareparti hade förut tillkännagifvit att det icke är tillfredsställt med någon Valreformbill, som utesluter kvinnorna. Åtskilliga tidningar finna suffragetternas vrede om icke berättigad så åtminstone naturlig, uppmuntrande telegram ha kommit från Mrs Pankhurst i Amerika och andra, man talar litet mera om "taktik" och litet mindre om "hysteri" än förut, men annars synes det icke som om W. S. P. U:s "taktik" med den i England obligatoriska fönsterinslagningen på grund af politiskt miss- hag ägde allmänna sympatier.

Dock äro de själva säkra på att deras sak är helig och deras "röster af Gud" liksom Jeanne d'Arcs en gång, och jag har skrivit så mycket om W. S. P. U., emedan jag vet att ingen annan gör det och emedan de

rätt ofullständiga notiser som ibland förekomma i våra tidningar aldrig, som jag sett, innehålla något om just W. S. P. U:s allvar i uppsåtet, hvilket ligger bakom de s. k. suffragett-uppträdena. Som jag nog sagt förut, säger jag en gång ännu. En svenska kan ej hysa sympati för gatupplopp och poliskravaller, särskildt tillställda af kvinnor, vi äro ej af den arten. Det höfves oss att vara målmedvetet viljekraftiga, och vi komma att få vår rösträtt som ett nödvändigt led i en gifven utveckling. Annorlunda är det i England. Om man tänker tillbaka bara på dess senaste historia i det som närmast rör oss, den politiska rösträtten, hur intet nämnvärdt parlamentsutslag gifvits utan manliga suffragett-uppträden.

"Jag inser väl", sade Christabel Pankhurst på det möte i Albert Hall, som hölls dagen före deputationen, "att våra fiender komma att låta oss förefalla så öresonliga som möjligt och säga att vi förstöra vår egen sak. — Vi komma att blifva mera isolerade, mera skydda hädanefter än förut, och det vill ej säga litet. Men, stån fasta! — Såvida icke regeringen nästa session framlägger och söker genomdriva en bill (med kvinnornas valrätt däri inbegripen) äro alla dess löften ej värda en pust — — Och om en kvinna hade mod att rädda Frankrike och lida döden därför, så kunna väl vi, som äro många och eniga och som bistå hvarandra, finna det lätt att höja oss öfver hån af dem, som icke förstå oss."

Ellen Wester.

En protest. Akademiskt bildade kvinnors förening har uppvaktat ecklesiastikministern med en skrivelse, under- tecknad af föreningens styrelse, dr Karolina Widerström, fil. d:r Anna Ahlström, fil. kand. Adèle Philipsson, do- centen Eva von Bahr och fil. dr Lydia Wahlström, i hvilken opponeras mot löneregleringskommitténs betän- kande angående grunderna för kvinnors tillträde till stads- ämbeten. Med anledning af hvad som där sagts beträffande chefsplatser framhåller föreningen, att ingen erfarenhet vunnits att kvinnor under alla omständigheter vore mindre lämpliga som chefer. Kvinnors lämplighet för professurer hade som bekant icke några varma anhängare i kommittén, hvilken endast vill tilldela dem sådana profes- surer, som omfatta undervisningsämnen och forsk- ningsområden af rent teoretisk art. Föreningen påpekar med anledning häraf, att kollegiet vid Karolinska institutet fö- reslår likställighet beträffande lärarebefattningar där, att vid Stockholms högskola två kvinnor varit amanuenser och att vid fysiska institutionen i Uppsala är anställd en kvinnlig docent. Kommitténs förslag att lämna kvinnor tillträde till adjunkturen, men utestänga dem från lektorat vid läroverken, grundade sig som man vet på farhågor angående kvinnors förmåga att upprätthålla disciplin bland ynglingar på gymnasialstadiet. Dessa far- hågor, säger Akademiskt bildade kvinnors förening i sin skrivelse, grunda sig emellertid ej på några erfarenheter från läroverken och delas bl. a. ej af läroverksöfversty- relsen.

Annonsera i DAGNY!

Litteratur.

Liljecronas hem. Roman af *Selma Lagerlöf*. Albert Bonnier, Stockholm.

Har man som undertecknad en alldeles särskild förkärlek för det af den skäraste och djupaste poesi genomskimrade kapitel i Gösta Berlings saga, som bär öfverskriften: "Liljecronas hem", så är det omöjligt att värja sig för trollmakten af Selma Lagerlöfs nya bok. Den ger gårdens förhistoria och förhistorien till fiolspelet utanför fönstret under de blommande äppelträden.

Värmlandssägnernas outtömliga källsprång genomströmmar berättelsen, som inom ramen af den urgamla sagan om den elaka styfmodern skildrar en ung kvinnosjåls kamp och uppvaknande. Utdriven ur sin barndoms paradys, är hon nära att i trött resignation uppge sitt själf försvar gent emot den fientliga makt, som regerar hemmet, då hon plötsligen, i den allvarliga kris som hotar hela hennes framtid, vaknar upp till medvetande af hvad hon vill. Lyckan, som hon sträcker sig efter, är bräddad med lidande, men det skrämmer henne ej. I slutscenen -- ett motstycke till herrgårdssägnens -- kämpar hon med förtviflans makter om sin älskades själ och vinner.

Sagan -- det bär emot att säga roman -- är släkt med Gösta Berlings på många sätt, stoffet är delvis detsamma, men det är formadt med ganska olika grepp. Det är ej äfventyrens vilda jakt som fyller boken, det är lifvet på en enda gård i skogsbrynet och konflikterna inom en liten familjekrets. Till gengäld teckna sig flera af de medspelande i fylligare individualisering -- prästen med sitt soliga skämtlynne, bondhustrun, som vuxit upp på Löfdala och med våld måst undertrycka sin längtan tillbaka dit, och först och främst "lilljänta", den präktiga och resoluta svältfödda värmlandstösen, som hvarken vinterstorm eller elakhet kunna skrämra och som varit färdig att gå i döden af hängifvenhet för "prästdottra". Mot berättelsens koncentrerings svarar också stilens. Den lugna, knappa stilen, som upptagit talspråkets former i en utsträckning som aldrig förr hos Selma Lagerlöf, står i stark kontrast till ungdomsverkets, men är på sitt sätt lika suggererande.

Det hvilat öfver hela berättelsen en förunderlig stämning af gången tid, oskiljaktigt förknippad med den gamla gården. Man glömmar ej sådana taflor som det stora köket, fullt af hvirflande spinnrockshjul i den mörka vintermorgonen vid skenet från spiseelden, eller de båda flickorna, som uppe hos gamla mormor på brygguskammaren baka drömpannkaka i nyårsnatten. Gården, där generation efter generation haft sitt hem, lever i berättelsen sitt själfständiga lif, med en historia som förlorar sig i sägnernas dunkel. Den elaka prästfrun, som för en tid lyckas komma till makten där, är blott en inkarnation af sjöråt, som blef kvar i bäcken på dalbotten, då sjön torkade ut.

Den gamla sägenomsväfvade gården uppe i Värmland, med de sex rönnarna i rad längs gårdsplanen,

har redan länge varit en högt skattad domän i svenska diktens rike. Den har nu ytterligare befäst sitt rykte. Men hälst vill jag se den, när gryningen färgas af de första solstrålarna och Liljecrona står med fiolen under de blommande äppelträden, så som jag första gången såg den i Gösta Berlings saga och så som den står för ögat på de sista sidorna af Selma Lagerlöfs nya bok.

Sigrid Leijonhufvud.

Lagmanshus. Af *Hilma Söderberg*. Albert Bonniers förlag, Stockholm. — **Villan vid hafvet.** Af *Ulla Linder*. Hugo Gebers förlag, Stockholm.

Det vore väl orättvist att på Hilma Söderbergs nya bok vilja tillämpa den gamla tentamensvitsen om svaret på professorns fråga rörande Korintherbrevet: "Jag läser aldrig andras bref", och dock synes det mig vara ett vågadt, ja, väl vågadt experiment att skriva en dryg roman i tjugofem bref. Det vill en sällspordt stark stilistisk begåfning till att lefvandegöra genom den tröga formen af idel korrespondens. Att experimentet ej utfallit sämre är redan ett högt betyg på författarförmåga, men bilden af Lagmanshus skulle säkert ha blifvit bättre inramad utan dessa tröttsamma: "Magda Geldern till Gabriel Ramsell", "Gabriel Ramsell till sin bror Bernhard" o. s. v. närmare trehundra sidor igenom.

För öfrigt står Lagmanshus, som det höfves en gammal herrgård, på en rätt stabil och aktningvärd grund. Något djupare etiskt innehåll äger boken visserligen ej, Hilma Söderberg skummar mycket försiktigt af tidens intressen endast nätt och jämnt hvad som behöfs för att ge arbetet en modern prägel. Till ersättning inleds man i umgänge med hyggligare folk än man nu mera är van att umgås med i nutidsromaner. Alla äro mer eller mindre ädla, fröknarna Troil till och med i så hög grad att de verka förskönade porträtt, man förstår att verkligheten måste ställa sig annorlunda. Men ett är i alla fall rätt välgörande, att för en gångs skull slippa att möta sensualismens heta samumvind, det verkar nordiskt klimat och känns friskt. Lagmanshus är för att begagna ett utnött uttryck och ett ännu mera utnött begrepp en bok som man tryggt kan sätta i händerna på en ung flicka. Om en ung flicka af modern läggning skall finna boken tillräckligt spännande är däremot en annan fråga, som jag tills vidare vill lämna öppen.

Det är en egendomlig kosmopolitisk färgläggning öfver Ulla Linders stil, man tycker sig nästan läsa något utländskt original i god öfversättning, från tyskan eller engelskan, kanske egentligen det senare -- ja det är inte någon hänsyftning på missromanerna, och om så vore, inte något klander, det finns många goda af det slaget. "Villan vid hafvet" är i alla fall onekligen en liten fin och välgjord psykologisk studie af kvinnligt sjäslif, på

samma gång som den har den fördelen att utgöra en underhållande förströelselektyr. Den syftar och når dock högre än till blott tom underhållning. Det är skada att den något bombastiska upplösningen faller ur ramen af den annars så diskreta och trovärdiga skildringen. Det är möjligt att författarinnan lockats till detta slut af något undantagsfall ur verkligheten, men jag tror dock att den psykologiska utvecklingen skulle ha vunnit på, om de å ömse håll hvarandra i grunden tillgifna makarna funnit vägen till förståelse utan att den stackars mannen behöft mista både armar och ben; man blir otvivelaktigt långt mera gripnen af den unga oerfarna hustruns tysta själsstrider än af denna överflödiga slut-effekt. Den lilla fångslände boken kommer emellertid utan tvifvel att vinna en road och intresserad läsekrets och kanske skylta i tidningen under rubriken: böcker som gå. Det finns sämre, som ha vunnit det målet.

S. E—d.

Insänd litteratur.

P. A. Norstedt & Söners förlag, Stockholm: **Ulrika Eleonora**. Karl XI:s drottning — Karl XII:s moder. Af *Børge Jansson*. — **Stockholmska slang, vulgarismer och skämtord**. Uppsnappade, samlade och utgifna af dr *Wilh. Uhrström*. — **Hus och hem**. Studier af den svenska villan och villastaden. Af *August Brunius*. — **Gorillajägaren**. Af *R. M. Ballantyne*. Bem. öfers. från engelskan af *H. Flygare*. — **I Litavens skogar**. Berättelse från riddartiden af *S. Mintslov*. Fri bearbetning efter ryska originalet af *Ottar Stare*. — **Härskaresprofiler från 1600-talet**. Af *Felix Lindberg*. — **Norstedts Reseskildringar. II. Från fyra världsdelar**. Reseskildringar af *Sam. Arsenius*, *Eira Hellberg*, *Alexis Kuylenstierna*, *Birger Mörner*, *Helmer Wanberg*. — **Studiefärder i Medelhafsländer**. Af *Ellen Jolin*. — **Bland morer och andalusier**. Af *C. A. C. Levenhaupt*. — **Konstmonologer i Göteborgs museum**. Af *Axel L. Romdahl*. — **P. A. Norstedt & Söners ungdomsböcker 117. Chillagoe Charlie**. Af *Robert M. Macdonald*. Bem. översättning af *M. J.*

Albert Bonniers förlag, Stockholm: **I solnedgången**. Minnen och bilder från Erik Gustaf Geijers senaste lefnadsår, samlade och meddelade af *Anna Hamilton-Geete*. Andra samlingen. 1845—1846. — **Skuggan**. Drama i fyra akter. Af *Thore Blanche*.

C. E. Fritzes Bokförlagsaktiebolag, Stockholm: **Flera bref till min son**. Auktoriserad översättning från engelskan af *E. K. W.*

Hugo Gebers förlag, Stockholm: **Illustrerad svensk litteraturhistoria**. Af *Henrik Schück* och *Karl Warburg*. Andra omarbetade och utvidgade upplagan. Första delen. — **Goethes kärlek**. Andra delen. Hos Charlotte von Stein. Af *Ernst Liljedahl*.

Wahlström & Widstrand, Stockholm: **Sällskapslivet**, Den europeiska världens seder och bruk 1789—1900. Af *A. v. Gleichen-Russwurm*. Aukt. öfers. från tyskan af *Karin Hirn*.

A.-B. Ljus, Stockholm: **Ryska kvinnoarbeten**. Samlade och utgifna af *Ebba Salwén*.

F. C. Askerbergs bokförlagsaktiebolag, Stockholm: **Bleik**. Roman från Nordsjödöynerna. Af *Nils Wilhelm Lundh*. — **Blom-Kari**. En liten bok för stora och små barn af *Elsa Hammar-Moeschlin*. — **Ann-Maries nya mamma** och andra barnberättelser. Af *Hillis Grane*. Illustrerad af *Elsa Hammar-Moeschlin*. — **Sagan om Wilhelm Tell** och det schweiziska edsförbundets uppkomst. Berättad för ungdom af *Alexander Dumas*. — **I svärdets spår**. Historisk berättelse från fransmännens och engelsmännens strider om öfverväldet i Kanada. Af Sir *Gilbert Parker*. Från engelskan af *J. Granlund*.

Cederquists Grafiska Aktiebolag, Stockholm (i kommission): **Populära etnologiska skrifter**, utgifna af Riksmuseets etnografiska afdelning under redaktion af professor *C. V. Hartman*. I. **Utvecklingsföreteelser i naturfolkens ornamentik**. Af professor *Hjalmar Stolpe*. — **Biografi öfver Hjalmar Stolpe**. Af professor *Gustaf Retzius*. — III. **Vetenskapen om människan**. Del I. 1. **Etnologien, dess mål och uppgifter**. Af *Alfred Cort Haddon*, professor i etnologi vid universitetet i Cambridge. — 2. **Arkeologiens problem**. Af *Georg Eduard Seler*, professor i amerikansk etnologi och arkeologi vid Berlins universitet. Auktor. översättning

af *C. V. Hartman*. — IV, V, VI. **Människans förhistoria**. Af med. kand. *Gaston Backman*. Del I. **Den äldre stenåldern**. Med 8 färg- och 138 textbilder. — IX. **Cha-No-Yu, japanernas teceremoni**. Af *Ida Trotzig*. Med förord af doktor *Sven Hedin*. 6 färgtryckta taflor och 100 illustrationer i texten.

Landthushållningsskolan på Otterbach.

Österrikes Rimforssaskola.

Helt nyligen har man i Österrike fått en utbildningsanstalt i samma väg som vårt Rimforsa. Det är Öfre Österrikes landthushållningssällskap, som upprättat landets första kvinnliga landthushållningsskola. Sällskapets president, Georg Wieninger, har ställt sitt eget mönstergods, Otterbach, till dennas förfogande. Egendomen ligger i en mycket bördig trakt på gränsen mot Bayern, nära floden Inn. Den omfattar öfver 140 plogland jord. För skolans behof har uppförts en präktig och utomordentligt praktiskt inredd byggnad. Utom boningsrum innehåller den en mängd lärorum för olika behof, bl. a. en del mindre verkstäder och en sjuksal, som man hoppas mest skall komma att tagas i anspråk för samaritkurser och sjukvårdsundervisning. Mönsterladugård, frukt- och kösträdgård saknas naturligtvis ej. Särskildt förträfflig är den rymliga och inventiösa hönsgården. Egendomen består sig också med egen fröanstalt, dit bönderna från när och fjärran få föra sitt utsäde till förädling.

Otterbach är på samma gång ett slags folkhögskola, ty hvarje söndag hållas där jordbruksföredrag eller föreläsningar öfver ämnen från andra områden, ofta med ljusbilder. Föreläsningssalen rymmer flera hundra personer. Här finnes också ett ansenligt bibliotek, där jordbruksafdelningen naturligtvis är särskildt väl tillgodosedd. Ur detta utlämnas åt allmogen böcker till hemlån. Slutligen har Otterbach ett stort fackmuseum, hvars samlingar under många års arbete hopbragts af ställets ägare.

Läroanstalten omfattar två afdelningar, en ettårig allmogehushållsskola och en tvåårig landthushållningskurs, båda afsedda för 24 lärjungar hvardera. Efter genomgången folkskolekurs kunna unga flickor vid 16 års ålder vinna inträde i den förra, under det att för den senare fordras minst 19 års ålder samt afgångsbetyg från borgarskola, högre flickskola eller seminarium. Årsafgiften för den lägre kursen är 480 kr., för den högre 1200 kr. Stipendier utdelas åt mindre bemedlade elever.

I den högre afdelningen undervisas bl. a. i biologi, fysik, kemi, olika grenar af jordbrukslära, bokföring, handels- och lagkunskap, huslig ekonomi, pedagogik och metodik (för lärarinneelev). Allmogeskolans elever erhålla undervisning i huslig ekonomi, hygien och jordbrukslära.

Man väntar sig, att skolans elever skola bli mycket efterfrågade som lärarinnor och att de äfven skola erhålla anställningar som förvaltare, inspektorer och föreståndare för olika slags odlingsföretag.

S. Sbd.

Notiser.

Skolflickorna och Röda korset. Röda korsets skolkommitté har under hösten riktat en förfrågan till landets skoloråd och skolstyrelser om de ville vara med om ett samarbete med Röda korset. Meningen vore att hvarje elev vid folkskolorna och flickskolorna skulle förfärdiga ett af Röda korsets plagg. Denna idé har omfattats med allra största intresse landet rundt, och dagligen inkomma jakande svar till kommitterade på de framställda frågorna från skoloråd och skolstyrelser. Kommittén har nu öfverlämnat en ansökan till Stockholms stadsfullmäktige med begäran om ett anslag på 600 kr. för att få idén genomförd äfven vid Stockholms folkskolor.

Föreläsningens verksamheten inom F. K. P. R. Fru Ella Billing, Kristianstad, har företagit en längre föredrags-turné, hvarvid hon talat i Jönköping, Nässjö, Eksjö, Norrahammar, Mariestad, Karlskoga, Strängnäs, Thors-hälla, Eskilstuna, Nyköping, Flen och Gnesta.

Moderskydd och sexualreform. På initiativ af fru Frida Sténhoff har bildats en svensk förening för moderskydd och sexualreform, ansluten till Internationale Vereinigung für Mutterschutz und Sexualreform.

Föreningens ändamål och program framgå af de första paragraferna i dess stadgar, som lyda sålunda:

Svenska föreningen för moderskydd och sexualreform har till syfte att verka för: a) förbättring af kvinnans ställning såsom moder i rättsligt, ekonomiskt och socialt afseende, b) beredande af erforderligt skydd åt ogifta mödrar och deras barn samt undanrödjande af de härskande fördomarna mot dem, c) införande af en sundare åskådning i sexuella frågor.

Föreningen söker nå sitt mål hufvudsakligen genom att verka för införande af statlig moderskapsförsäkring, genomförande af rättslig och social likställighet mellan äktenskapliga och utomäktenskapliga barn samt effektiv lagstiftning för tillvaratagande af barnens rätt gentemot försumligen försörjare, reformering af äktenskapslagstiftningen och fullständigt införande af sexualpedagogik i skolorna.

Till föreningens ordförande utsågs direktör E. Wavrinsky. Öfriga styrelsemedlemmar blefvo fröken Anna Lindhagen, dr U. Müllern-Aspegren, dr Ada Nilsson, fru F. Sténhoff, advokaten friherre G. Stjernstedt och dr Alma Sundquist.

Madame Cruppi som kongressdelegerad. Genom ett förbiseende kom i en artikel i föregående veckas nummer "M:me Cruppi om den svenska kvinnan" att nämnas att M:me Cruppi såsom fransk delegerad deltagit i Internationella rösträttskongressen i Stockholm denna sommar. Förhållandet var som bekant, att det var i Internationella kvinnoförbundets möte här i september, som M:me Cruppi deltog.

Föreningsmeddelanden.

Fredrika-Bremer-Förbundskretsen Lund med omnejd hade den 27 november möte å Wieselgrens minne i Lund. Därvid beslöts att kretsen skulle gemensamt med F. K. P. R. i Lund under våren anordna en föreläsningkurs i samhällslära och bemyndigades styrelsen att tillsammans med styrelsen för F. K. P. R. anordna densamma.

Fru Elna Tenow höll ett med lifligt bifall hälsadt varm-hjärtadt föredrag om "Kvinnornas insats i djurskyddsarbetet".

Fredrika-Bremer-Förbundskretsens Malmö med omnejd hade den 28 nov. ett talrikt besökt möte i Malmö. Föredrag hölls af fröken Anna Eurenus om "Doktor Barnaro och hans lifsverk". Efter föredraget följde samkväm, hvarvid musik, sång och uppläsning utfördes af ett par af föreningens medlemmar.

Visby F. K. P. R. höll den 14 nov. sitt ordinarie höst-sammanträde i Flickskolan, hvilket var mycket talrikt besökt. Styrelsen omvaldes utom en medlem, doktorinnan A. Magnusson, som på det bestämdaste undanbedt sig återval. Ordföranden, fru Benedicks-Bruce, beklagade, då hon tackade fru M., att denna, som alltifrån föreningens bildande varit i styrelsen ett så utmärkt stöd, nu lämnade densamma. I fru M:s ställe invaldes doktorinnan R. Hagstrand. Till centralstyrelsemedlem omvaldes fru Benedicks-Bruce.

Sedan de föreskrifna valen försiggått, lämnade fru B.-Bruce en redogörelse för årets rösträttsarbete. Hon uppehöll sig därvid särskildt vid sommarens kongress, omnämnde centralstyrelsemötet i sommar samt pressens ställning till kvinnosaken.

På mötet gillades det förslag till ändring af § 4, § 5 och § 9 i L. K. P. R:s stadgar, som på centralstyrelsemötet i sommar antagits.

Efter sammanträdet samlades deltagarna till ett an-genämt samkväm med tesupé å Hushållsskolan.

Lunds F. K. P. R. hade måndagen den 20 november föreningsmöte, hvarvid följande ärenden behandlades. Docent Hilma Borelius redogjorde för extra centralstyrelsemötet den 20 juni 1911, centralstyrelsens förslag till ändring af L. K. P. R:s stadgar föredrogs, hvilket förslag af föreningen antogs, val af styrelse och centralstyrelsemedlem jämte centralstyrelsesuppleant för 1912 förrättades. Den förutvarande styrelsen återvaldes med undantag af fröken Luisa Weibull, som undanbedt sig återval. Styrelsen består af följande ledamöter: fru Louise af Ekenstam, ordf., docent Hilma Borelius, juris kand. fru Anna Bugge-Wicksell, fru Johanna Hans-Larsson, fröknarna H. Hermann, G. Liljedahl och Elna Persson.

Till medlem af centralstyrelsen återvaldes docent Hilma Borelius, till centralstyrelsesuppleant återvaldes jur. kand. fru Anna Bugge-Wicksell. Vidare beslöts att tillsammans med Fredrika-Bremer-Förbundskretsen anordna en serie föredrag i samhällslära under våren 1912. Med anledning af de stundande stadsfullmäktigevalen i Lund i december beslöt föreningen att till de olika val-korporationerna inom staden aflåta skrivelser med anhållan om att få ett kvinnligt namn så högt på deras lista att utsikt fanns att hon kunde bli vald.

Arvika F. K. P. R. hade ordinarie möte den 27 nov., hvarvid de af Centralstyrelsen föreslagna ändringarna af Landsföreningens stadgar enhälligt antogos. Till styrelse för 1912 valdes fröken Olga Segerberg, ordförande, fru Annie Robsahm vice ordf., fröken Elsa Nordström, sekreterare, fröken Naima Thurne, kassaförvaltare, fruarna Anna Rennerfeldt och Greta Rogstadius samt fröken Clara Hammarstrand. Till suppleanter valdes fröken Anna Svenson och fru Sofia Ivarson samt till revisorer fru Amanda Larson och fröken Beda Gustafson och till dessas suppleanter fröknarna Dagmar Lindeberg och Hilda Julin. Till centralstyrelsemedlem valdes fröken Olga Segerberg med fru Annie Robsahm som suppleant. Fröken Olga Segerberg utsågs till ombud i Värmlands Länsförbund. En del medlemmar beslöto tillstålla Centralstyrelsen en skrivelse för att uttrycka sitt beklagande af beslutet af den 20 juni angående neutraliteten.

Eskilstuna F. K. P. R. hade måndagen den 20 nov. ordinarie sammanträde, hvarvid till centralstyrelsemedlem och suppleant omvaldes fruarna Alma Johanson och Gulli Vestlund. — Efter förhandlingarna höll fröken M. Jonson ett kåserande föredrag om "kvinnornas skaldar och skaldernas kvinnor".

Söndagen den 26 dennes hade samma förening det oskattbara nöjet att mottaga fru Ella Billing. Med anledning däraf hade anordnats en festlighet å Stadshusets festsal hvarvid fru Billing talade öfver ämnet "Kvinnan och samhällsfrågorna". Det formellt utmärkta, innehållsrika och känsligt framförda föredraget framkallade starka bifallsyttringar af den fulltaliga publiken, hvilken utgjordes af såväl män som kvinnor.

Före och efter föredraget utfördes ett antal sånger af herr Moje Wester, ackompanjerad af fröken Ahlgren. Efter offentliga mötet var enskildt samkväm med supé anordnad, hvori ett 40-tal personer deltog.

Linköpings F. K. P. R. anordnade måndagen den 22 november sitt första samkväm på hösten. Både föreningsmedlemmar och utomstående hade infunnit sig. Programmet omväxlade med föredrag, musik och uppläsning. Aftonens intresse samlades omkring fröken A. Arwedsons skildringar från sommarens rösträttskongress. De skioptikonbilder man fått låna från rösträttsbyrån voro synnerligen illustrativa och vackra. Stämningen förhöjdes ytterligare af att lokalen var dekorerad i Alliansens färger, gult och vitt; det stora rösträttsstandaret prydde talarestolen och här och där sågs några småflaggor från "kortegen".

Stockholms F. K. P. R. sammanträdde torsdagen den 30 november, hvarvid företogs val af Centralstyrelsemedlemmar. Från fil. dr Lydia Wahlström och fil. kand. Axianne Thorstenson hade afsägelser ingått. Aftonens ordförande fröken Anna Lindhagen framförde förenings tack till de båda afgående medlemmarna. Till ordinarie centralstyrelsemedlemmar omvaldes fröken Signe Bergman och invaldes fru Ezaline Boheman, förut suppleant, samt nyvaldes doktor Karolina Widerström. Till suppleanter omvaldes frih. Ebba Palmstierna och nyvaldes fru Ester Brisman.

Af fru Montelius återupptaget, kompletteradt förslag om ändring af paragraf 6 i Landsföreningens stadgar diskuterades af föreningen sedan förslagsställarinnan framhållt att hon ginge med på att det framlades i form af diskussionsämne vid det blifvande centralstyrelsemötet. Emellertid föll förslaget med 69 röster mot 91. Föreningen godkände ett förslag till diskussionsämne framställt af fröken Anna Whitlock förbundet med ett af föreningen i Lund redan antaget.

Mötet afslutades med ett föredrag af dr Kerstin Hård af Segerstad, Kvinnan och pressen, en axplockning bland förekommande dyrbara "manliga" uttalanden om kvinnan, som af de församlade lifligt senterades och applåderades.

Umeå F. K. P. R. hade ordinarie årsmöte den 27 nov. Sedan de föreliggande förslagen till ändring af vissa paragrafer i L. K. P. R:s stadgar antagits, lämnade fröken Grönfeldt en kortare redogörelse för den politiska situation, som ledt till centralstyrelsebeslutet om samarbete vid riksdagsvalen med allenast de partier, som upptagit den kvinnliga rösträtten på sitt program. Efter en diskussion, hvarunder endast instämmanden uttalades, skedde val af centralstyrelsemedlem och suppleant samt lokalstyrelse. Härvid visade föreningen sina afgående representanter det förtroendet att förnya deras mandat. Centralstyrelsemedlem för 1912 är således fröken I. Öquist och suppleant fröken A. Grönfeldt. Ordf., fröken Öquist, uppläste åtskilliga svarsskrifvelser från kandidaterna vid förstakammarvalen, hvarvid det som vanligt visade sig, att våra vänner finnas på den frisinnade sidan och våra motståndare på den moderata. De närvarande senterade lifligt en af de omvalda senatorernas motskäl mot den kvinnliga rösträtten, nämligen att "den allmänna meningen hos de oss omgifvande mäktiga eröfrarefolken, rysar, tyskar och briter, motsätter sig den".

Efter årsmötet gaf fröken Öquist en af skioptikonbilder illustrerad redogörelse för sommarens kongress.

Stenstorps F. K. P. R. hade den 29 nov. årsmöte med styrelseval, hvarvid fröken Ester Svensson valdes till centralstyrelsemedlem med fröken Lilly Rydström som suppleant. Stadgeändringsförslaget antogs; därefter gjorde föreningen följande uttalande:

"Stenstorpsföreningen för K. P. R., samlad till årsmöte den 29 nov. 1911, önskar uttala som sin mening angående C. S:s beslut af den 20 juni 1911, att enär den numera afgångna regeringen och högerpartiet från uppskjutningspolitik öfvergått till öppet motstånd mot den fråga som är L. K. P. R:s mål, fanns för Centralstyrelsen intet annat val än att understödja de partier, som upptagit kvinnornas rösträttsfråga på sina program."

Halmstads F. K. P. R. hade ordinarie höstsammanträde den 29 nov. Centralstyrelsens stadgeändringsförslag behandlades och godkändes af föreningen. Redogörelse lämnades för den Internationella rösträttskongressen i Stockholm. Till centralstyrelsemedlem för nästa år återvaldes fröken Anna Ljungberg och till suppleant konsulinnan Bie Smitt. "Hem och stat" af Selma Lagerlöf föredrogs. Efter sammanträdet följde ett angenämt samkväm.

"Ninon"

Damhandske

af

glacéläder.

Alla färger.

Kr. 1:95.

"Lady"

Damhandske

af

glacéläder

med uppstickade sömmar.

Alla färger.

Kr. 2:50.

A.-B. NORDISKA KOMPANIET

STUREPLAN — REGERINGSGATAN.

Pälsateljén (inneh. Albert Stridsberg)

Mästersamuelsgatan 37, 1 tr.,
hörnet af Malmskillnadsgatan.

Välsorteradt lager af **Pälsvaror.**

Moderniseringar och reparationer billigt och omsorgsfullt.

Allm. tel. 11585.

Rikstel. Norrm. 241.

BRODERIAFFÄR

Schweizerbrodyr, Spetsar, Väfnader, Knypplade spetsar passande till Jularbeten. Billiga priser! Rikhaltigt lager. Profver till landsorten franco.

Celia Lutteman

Saltmätareg. 3 B. n. b. h.

Allm. Tel. Br. 4273 - - öppet 10-7.

Frågor och svar.

Hvar kan man prenumerera på Dagny?

I landets alla postanstalter och boklädor kan man beställa huru många ex. som helst.

Skall man alltid prenumerera å dessa ställen?

Ja, ifall man önskar endast 1, 2, 3 eller 4 ex. skall man alltid göra det.

Hvad kostar Dagny i postanstalter och boklädor?

Dagnys postprenumerations- och boklädspris är kr. 4: 50 för $\frac{1}{4}$, 2: 50 för $\frac{1}{2}$, och 1: 25 för $\frac{1}{4}$ år.

Hvilka villkor erhålla prenumerantsamlare å Dagny?

Den, som samlar minst 5 prenumeranter, erhåller en provision af kr. 1:— för hvarje helårs-, 50 öre för hvarje halfårs- och 20 öre för hvarje kvartalsprenumerant.

Huru skall man förfara för denna provisions erhållande?

Sedan man samlat *minst* 5 prenumeranter, går man tillväga på ett af följande sätt:

- 1) **Antingen:** Genom insändandet af prenumerationsafgiften med afdrag af provisionen beställer man det behöfliga antalet ex. (hur många som helst, men *alltid minst* 5) direkt från Dagnys exp., Stockholm, som under samlarens adress i ett och samma paket sänder *alla* beställda ex. Samlaren har då att ombesörja utdelningen till de samlade prenumeranterna.
- 2) **Eller:** Man prenumererar å närmaste postkontor (*ej* annorstädes) för de samlade prenumeranterna, detta under hvars och ens adress, begär kvitto å samtliga erlagda afgifter, tillställer oss detta kvitto, då vi omgående pr postanvisning sända samlaren den stadgade provisionen.

Hvar, och till hvilket pris kan man nummervis lösa Dagny?

I Stockholms tidningskontor och cigarraffärer samt hos Dagnys kommissionärer i landsorten. Pris 10 öre pr nummer.

Alla skrivelser rörande expeditionen adresseras:

**DAGNYS EXPEDITION,
STOCKHOLM.**

Folkskolans Barntidning

utgifven och redigerad af **STINA QUINT**
utkommer 1911 i sin tjugonde årgång.

Ett rikt illustrerad nummer hvarje vecka,
36 veckor under året.

Bästa och lämpligaste läsning för barn af
alla samhällsklasser.

Prenumerera å närmaste postkontor. Pris
för helt år Kronor 1: 65, halft år 90 öre.

**ANNONSERA I
DAGNY.**

PLATSSÖKANDE.

(Platssökande få sina annonser införda i
Dagny för halfva priset eller 7 $\frac{1}{2}$ öre pr mm.)

20-årig flicka

önskar i januari plats i familj som lärarinna för mindre barn. Har förut innehaft dylik plats. Svar till "Néa", Hagelsrum, p. r.

Ung flicka

som genomg. hushållskurs vid Kattrineholms pr. sk. önskar för vidare utbildning plats å präst- eller herrgård. Sv. tacksamt till "Huslig", Töreboda.

UNG elementarbildad flicka önskar plats genast eller på nyåret på privatkontor eller som sällskap och hjälp i familj. Svar till "Alfhild", Trollhättan p. r.

Ung dam,

kunnig i bokföring, kassans handhafvande samt expeditionsgöromål, önskar plats till nyåret. Goda betyg och rek. Innehar plats men önskar ombyte. Svar märkt "Plats 1912", p. r. Falkenberg.

Bildad, huslig flicka

med vana och förmåga att sköta ett hem önskar plats till nyår som husföreståndarinna. Tacksam för svar till »30 år», Landskrona p. r.

Ung flicka

kunnig i alla inom hemmet förekommande göromål samt i väf- och sömnad söker plats (helst på landet) att med husmoders hjälp sköta hushållet. Tacksam för svar snarast möjligt till "Dec. 1911", Björketorp, p. r.

Enkel, hushållsven flicka

önskar plats genast att sköta bättre ungherres hem eller i familj som husmoders verkliga hjälp, utmärkta betyg och rek finnes. Svar till "Pliktrogen", Trelleborg p. r.

Ung flicka

från godt hem, med god skolunderbyggnad, önskar plats i liten familj, helst i Stockholm. Svar till "Familjemedlem", Annonkontoret Svea, Norrköping.

Mot fritt vivre

önskas plats d. 1 jan. af ung flicka som två gånger i veckan är upptagen i stadens tjänst. Bra betyg och goda ref. Svar till "Familjemedlem", Skärsåtra, p. r.

Småskollärlarinna

önskar plats i familj att läsa med barn samt deltaga i husliga göromål. Betyg från seminarium och allmänt läroverk samt tjänstgöringsbetyg kunna företes. Svar till "21 år", Poste Restante, Södertälje.

23-årig Tysk lärarinna

(statsexamen) med prima referenser söker plats nu genast eller framdeles såsom guvernant i svensk familj. Emilie Haedge, Gehlsdorf, Rostock, Mecklenburg, Alexanderstrasse 5.

Medelålders dam

— skicklig i hushåll — med eget hem, söker själfständig verksamhet. Svar märkta "E. M. E.", Gumælii Annonbyrå, Malmö, f. v. b.

UNG LÄRARINNA önskar plats uti ett godt och bildadt hem för att undervisa mindre barn. Svar till "G. K. 88", Kneippbaden p. r.

BILDAD, musikalisk, gladlynt flicka önskar plats i fam. eller hos ensam dam nu eller på nyåret som hjälp och sällskap. Något van vid sjukvård och skrifgöromål. Svar till "25 år, musikalisk", Örbyhus, p. r.

LÄRARINNA önskar komma i godt hem på landet (helst i norra eller mellersta Sverige) för att deltaga i lättare sysslor mot liten lön. Svar emotses till "Familjemedlem", Rösånga p. r.

SABBATSBERGS-SKÖTERSKA, språkkunnet, söker privatvård i finare familj. Närmare genom Svea-Byrån, Kyrkogatan 34, Göteborg. Riks. 7700, 7790.

Ung, gladlynt lärarinna

med lust och fallenhet för husliga sysslor önskar under julferierna 10 dec.—1 febr. plats, mot fritt vivre, i god familj, att deltaga i alla inom hus förekommande göromål. Svar till "Jultrefnad", Sv. Dagbladets exp., f. v. b.

Ung,

gladlynt, frisk flicka, som genomgått 8-klass. elementarläroverk och erhållit god musikundervisning önskar till nyåret plats i familj för att undervisa i vanliga skolämnen, språk och musik. Från landthem, van vid hushållsgöromål, är hon gärna villig däri deltaga, äfvensom biträda med hand- eller maskinskrifning. Små lönepret. Betyg och ref. på begäran. Svar till "S.", Postfack 14, Uddebo.

Enkel flicka

med 6 års kontorsvana önskar plats på kontor eller i affär. Svar märkt "Små anspråk", Gumælii Annonbyrå, Malmö.

Ung, bättre flicka

önskar plats som hjälp och sällskap i finare familj eller åt äldre dam. Är kunnig i musik och finare handarbeten. Svar till "Familjemedlem", Handelstidn. annonskontor, Göteborg,

Ung flicka,

som genomgått bokföring och kontoristkurs, önskar plats, nu eller i jan. 1912, som elev eller biträde å kontor eller i större affär. Svar emotses tacksamt af "Flitig och villig", Hermods Korresp.-Institut, Malmö, f. v. b.

19-årig, elementarbildad

engelsktalande flicka önskar plats i god familj, antingen för att undervisa i vanliga skolämnen eller också som hjälp och sällskap. Svar till "Rask och villig", Linköping p. r.

LEDIGA PLATSER.

Husföreståndarinna,

fullt kompetent att förestå ett större fint hem i Malmö, önskas nu eller i januari. Den sökande bör vara barnkär samt kunnig i sömnad. Svar snarast till Malmö Stads Arbetsförmedling.

För en snäll elementarbildad (8 kl.)

flicka,

(något) kunnig i sömnad, finnes plats att tillse tre barn om 5, 8 o. 9 år med skyldighet att läsa läxor och undervisa den äldsta i musik samt för öfrigt vara husmodern till nytta och hjälp. — Betyg, rekommendationer och anspråk jämte fotografi till Fru A., Jönköping p. r.

Hushållerska,

duglig, kompetent att förestå sjukhuskök, får plats den 1 jan. å Lasarettet i Falun. Lön 500 kr. och allt fritt. Ansökan med betyg och fotografi torde snarast möjligt insändas till sysslomannen.

Husmodershjälp.

Ej allt för ung, i matlagning och hemmets öfriga sysslor fullt kunnig person kan nu genast erhålla plats i större landsortsstad hos liten familj med en jungfru. Svar med betygsskrifter, hvilka återsändas, uppgift på muntliga referenser o. löneanspråk till »Fullt kunnig och pålitlig» under adress S. Gumælii Annonsbyrå, Stockholm, f. v. b.

Tecknare.

Herre eller dam, som kan prestera bevis för framstående förmåga att komponera och teckna vignetter m. m. och som kan textning, erhåller förmånlig plats hos större tryckeriofficin i Stockholm.

Svar till "Tecknare", Sv. Telegrambyråns Annonsafdeln., f. v. b.

Tvåne skolköksläroinnehafattningar

vid flyttande skolkökskurser, för hvilka anordnande inom länet 1912—1914 Norrbottens läns landsting anslagit medel, kungöras härmed lediga till ansökan hos Norrbottens skolköksstyrelse, adress Luleå, före den 20 nästinstundande dec. medels insändande af behörig kompetens styrkande ansökningshandlingar. Lön utom vanliga naturaförmåner 125 kr. för hvarje kurs.

Luleå den 18 nov. 1911.

JOHANNES SUNNEMAN,

Skolköksstyrelsens ordf.

Sjuksköterska.

Till nyinrättad sjuksköterskebefattning i Kristbergs socken äga därtill kompetenta före den 14 dec. ingifva sina ansökningar ställda till kommunalnämnden i Kristberg, Karleby, åtföljda af skol-, tjänst- och frejdebetyg.

Bildad, allvarlig flicka

önskas för några månader till familj i Stockholm som hjälp och sällskap för större barn. Kunnighet i sömnad önskvärd. Vidare upplysningar genom Fredrika Bremerförbundets Byrå, Stockholm, kl. 12—4.

LÄRARINNA, enkel och anspråkslös, musikalisk och hälst något undervisningsvan önskas i ett stilla prästhem på landet, för 10-årig dotter. Svar med betyg och lönepr. till Fru M. Ahlén, Nossebro.

Kommunal Sjuksköterska.

Till nyinrättad sjuksköterskeplats inom Motala landsförsamling anmodas kvalificerade, att med översändande af nödiga och bestyrkta skol-, tjänstgörings- och frejdebetyg, inkomma med ansökan före den 15 dec. detta år ställda till kommunalnämndens ordf. i Motala socken, adr. Motala, hvilken också på begäran lämnar detaljerade upplysningar angående platsen. Fast lön kr. 500 pr år.

Husföreståndarinna.

Medelålders, pliktrogen dam, fullt kompetent att med ordning och sparsamhet sköta ett litet, bättre hem, erhåller förmånlig anställning i Göteborg.

Utförligt svar jämte fotografi till "Musikalisk", Svenska Telegrambyråns Annonsafdelning, Göteborg.

Stenograf o. Maskinskrifverska

fullt kompetent att stenografera på svenska och engelska samt helst äfven på tyska erhåller genast anställning.

Ansökningar innehållande uppgift om ålder, förgående verksamhet samt löneanspråk insändes till

GRAHAM BROTHERS

Stockholm.

Skicklig

Föreståndarinna

sökes för vår afdelning för damhattar å nedre botten i vårt affärshus vid Stureplan. Sökande bör vara skicklig modist, god säljare samt äga ett vinnande och trefligt sätt mot kunder.

Skriftliga ansökningar skola åtföljas af fotografi och referenser. Sökande, som personligen önska anmäla sig, torde infinna sig å vårt disponentkontor mellan kl. 9—11 f. m. hvarje helgfri dag.

Aktiebolaget

Nordiska Kompaniet,

Stureplan.

GYNNA ALLTID DAGNYS

ANNONSÖRER!

Kvinnliga arbetsområden.

Utbildningskurser m. m.

Muntliga och skriftliga

upplysningar genom

Fredrika-Bremer-

Förbundets Byrå,

54 Drottninggatan.

Sprid Veckotidningen DAGNY!

DEPOSITIONSRÄKNING

5 %

SPARKASSERÄKNING

4 1/2 %

KÖPMANNABANKEN,
Arsenalsgatan 9,
Södermalmstorg 8,
STOCKHOLM.
Aktiekapital 3,000,000 kr.

Sprid Dagny!

Wiréns Eau de Cologne **ROYAL** är fortfarande oöfverträffad.

Erhålles i hvarje välförsedd parfymhandel samt direkt från

A. G. Wiréns Tvål- och parfymfabrik. (Grundad 1860.) Kgl. Hoflev.
21 Lilla Vattugatan 21 - - - Stockholm.

Gynna Dagnys annonsörer!

Intressant boknyhet!

Nils Wilhelm Lundh.

Bleik

Roman från
Nordsjödynerna.

Pris kr. 3:75.
Inb. kr. 5:—.

F. C. Askerbergs Bokförlagsaktieb.
Stockholm.

Prenumerera på posten eller tel. Ö. 3275 på

Mönstertidningen

Konstslöjden i Hemmet.

Pris 3.50 pr år, 12 häften. Lösnummer 30 öre. Innehåller mönster till broderier, väfnader, läderplastik, gyllenläder, drifning i metall, målning på porslin, trä, m. m.

Prenumeranter få begära mönster.

Äldre årgångar realiseras.

Red.: Valhallavägen 19, n. b.,
Stockholm.

Filial: Haparanda.

G. o. A. MEUKOW.

Astrid Wittborn

Manicure, Pedicure,

Hygienisk ansiktsbehandling.

BRAHEGAT. 6, 2 tr. R. T. 12359. A. 197 16

Fredrika-Bremer-Förbundet: Drottninggatan 54.

Rikstel. 27 62. Förbundets byrå öppen 11—4. Allm. tel. 48 16.

Fredrika-Bremer-Förbundets Sjuksköterskebyrå: Tunnelg. 25.

Rikstel. 68 98.

Allm. tel. 82 11.

Sprid DAGNY!

Sju praktiga äfventyrsböcker för barn o. ungdom.

Tsarens kurir. Berättelse för barn och ungdom. Fritt efter Jules Verne af Alfred Smedberg. 352 sidor med 47 illustrationer af Karl Aspellin. Kartonnerad. Pris 75 öre.

Parzival. En riddarsaga från medeltiden. Bearbetning af Hugo Gyllander. 259 sidor. Med 45 illustrationer af Ingeborg Uddén. Kartonnerad. Pris 75 öre.

Sagogrottan i Sagoskogen. En samling sagor af Harald Östenson. 303 sid., 50 illustrationer. Kartonnerad. Pris 75 öre.

Den hemlighetsfulla ön. Berättelse för barn och ungdom. Fritt efter Jules Verne af Alfred Smedberg. 312 sidor, 44 illustrationer af Brita Ellström. Kartonnerad. Pris 75 öre.

Hjälten bland hjältar skildrade för barn och ungdom af Marie Lou-Charles G. Gordons lif och stordåd, Ise Gagner, 304 sidor, 33 illustrationer af Edv. Berggren. Kartonnerad. Pris 75 öre.

Nybyggarna i Kanada. Berättelse för barn och ungdom. Bearbetning efter Kapten Marryat af Anna Gustafsson. 296 sidor, 39 illustr. af Nils Larsson. Kartonnerad. Pris 75 öre.

I Guldslottets Rosengårdar. Sagor och berättelser af Harald Östenson. 151 sid., 39 ill. Kartonnerad. Pris 75 öre
Erhålles i hvarje bokhandel eller direkt från

Folkskolans Barntidnings Förlag, Stockholm. (Stina Quint.)

SKIDOR,

Skridskor, Kälkar, Skridsko-
segel, Isjakter, Vantar, Mössor,
Tröjor, Pjäxor, Sportskor,
Sockor m. m.

Mauritz Widforss' H.-A.-B.

Kungl. Hofleverantör.

Klarabergsgatan 31, Stockholm.

Filialer: Drottninggatan 83.
Stadsgården 2.

Pälsvaruaffären

77 Drottninggatan 77

A.T. 264 29. Anders Andersson.

HANNA HEDSTRÖMS

Råntillverkning, 72 Stora Badstugatan,
Stockholm. Allm. Tel. 201 52.

Prenumerera på DAGNY!

Innehållsförteckning.

Dagens nummer innehåller:

Anna Rönström. Af Anna Lagerlöf.

Kvinnliga öfverlärare. Af Anna Ljungberg.

Dagny 1912.

Kvinnorösträttsfrågan i tyska riksdagen.

Till Förlikningsbillens historia. Af Ellen Wester.

Selma Lagerlöf: Liljecronas hem. Rec. af Sigrid Leijon-
hufvud. — Hilma Söderberg: Lagmanshus. — Ulla Lin-
der: Villan vid hafvet. Rec. af Sigrid Elmlblad.

Insänd litteratur.

Landthushållningsskolan på Otterbach. Af S. Sbd.

Notiser.

Föreningsmeddelanden.

Prenumeration å Dagny sker å närmaste postanstalt
eller bokhandel.